

Volumul XI, Numărul 19 / 2009

ISSN 1454-9980

**GLOBALIZAREA ECONOMICĂ ȘI GLOBALIZAREA
MILITARĂ – GENERALITĂȚI ȘI INTERDEPENDENȚE**

(pag. 74-78)

ECATERINA LIVIA TĂȚAR

Volume XI, Issue 1 (19) / 2009

Cross-cultural
Management
Journal

GLOBALIZAREA ECONOMICĂ ȘI GLOBALIZAREA MILITARĂ – GENERALITĂȚI ȘI INTERDEPENDENȚE

Lect. univ. Ecaterina Livia TĂȚAR

Universitatea Națională de Apărare „Carol I” – București
*Departamentul Regional de Studii pentru Managementul
Resurselor de Apărare - Brașov*

Rezumat: *Articolul își propune să prezinte considerații generale privitoare la fenomenul globalizării, știut fiind că acest concept suscită atenția teoreticienilor și practicienilor deopotrivă, fără a fi însă elucidat sau epuizat. De asemenea, aducem în prim plan și conceptul de globalizare militară care, în opinia noastră, este o componentă a globalizării în accepțiunea ei cel mai cuprinzătoare. Deoarece evoluțiile actuale ale conflictului militar nu mai pot ignora condiționările de ordin cultural, social sau tehnologic, considerăm că o mai bună înțelegere a relației dintre globalizarea economică și cea militară poate contribui la formarea unei percepții realiste asupra lumii în care trăim.*

Cuvinte-cheie: *globalizare, bipolaritate, multipolaritate, conflict armat, NATO.*

Globalizarea – considerații introductive

În sensul său cel mai larg, globalizarea poate fi considerată drept un proces prin care fenomenele locale sau regionale capătă valențe globale. Cu alte cuvinte, globalizarea este procesul prin care omenirea se unește și funcționează într-o societate unică pe baza unor mecanisme economice, tehnologice, socio-culturale și politice. În principiu, globalizarea presupune integrarea economiilor naționale în cadrul economiei mondiale prin comerț, investiții, fluxuri de capital, migrația forței de muncă și răspândirea tehnologiei.

Deși termenul de *globalizare* nu este nou în literatura de specialitate, el a dobândit noi dimensiuni în actualul context geostrategic. Astfel, dacă în urmă cu două decenii vorbeam despre o lume bipolară, dominată aproape exclusiv de SUA și URSS, acum vorbim despre o lume multipolară, în care își fac simțită prezența actori precum China, India, Pakistan sau statele din Europa centrală și de est. Trebuie subliniat că puterea economică nu este întotdeauna echivalentă cu supremația militară. Dacă în cazul SUA această echivalență este clară, în cazul Pakistanului, de pildă, arsenalul nuclear nu merge în paralel cu bunăstarea economică. Economia globală în sine trece prin transformări profunde, cauzate, în principal, de trei factori: creșterea accelerată a impactului tehnologiilor informaționale și de

comunicații, politicile guvernamentale ce promovează deschiderea economică și expansiunea geografică a companiilor multinaționale.

În ceea ce privește primul element, posibilitatea de a comunica rapid cu orice punct al lumii a permis „dezmembrarea” geografică a organizațiilor concomitent cu lărgirea paletei de activități a acestora.

Pe de altă parte, politicile guvernamentale manifestate prin liberalizarea comerțului sub auspiciile Organizației Mondiale a Comerțului au deschis calea interdependenței economice dintre mai mulți actori statali (un astfel de exemplu este China, care se alătură marilor puteri economice ale momentului).

În fine, explorarea unor noi piețe de desfacere, dar și a unor noi surse de capital, resurse și forță de muncă reprezintă tot atâtea modalități prin care companiile s-au extins la scară mondială. În condițiile unor transformări atât de adânci, nu este surprinzător că factorii de conducere trebuie să facă față unor provocări tot mai numeroase și mai complexe.

Valențe ale globalizării

Vorbind despre globalizare, trebuie precizat că aceasta afectează absolut toate domeniile – economie, politică, legislație, cultură și, cu relevanță pentru studiul nostru, războiul. Activități care, în mod tradițional, se desfășurau la nivel național – de exemplu, cele cu caracter politic sau guvernamental – se plasează acum la nivel global, astfel încât vorbim în prezent despre schimbări ecologice globale, economie globală integrată, sau tendințe politice globale. În contextul globalizării, politica se poziționează deasupra statului prin structuri integrate de tipul UE, ori prin organizații interguvernamentale de tipul Fondului Monetar Internațional, Băncii Mondiale și Organizației Mondiale a Comerțului. Politica poate transcende granițele naționale prin intermediul organizațiilor non-guvernamentale, după cum societatea civilă acționează la scară globală formând alianțe cu organizații din alte țări folosind sisteme globale de comunicații sau chiar inițiind contacte directe cu acestea.

Nu putem încheia aceste succinte considerații referitoare la implicațiile globalizării fără a aduce în prim plan actuala criză mondială ca argument suprem și concret al acestui fenomen. După cum au demonstrat evoluțiile economico-financiare la scara întregului mapamond, criza din SUA și intervenția statului în stoparea ei au fost urmate de reacții similare la nivelul statelor europene, inclusiv România, unde organismele financiar-bancare sunt pregătite să acționeze în sensul decelerării efectelor crizei americane. În acest context, se evidențiază cu claritate efectul de domino pe care orice eveniment dintr-un colț al lumii îl

declanșează în alt colț al lumii. Criza poate fi, astfel, privită fie ca un catalizator al globalizării, dar și ca un obstacol în calea ei, prin eforturile întreprinse la nivel local sau regional în sensul îngrădirii sau limitării efectelor sale. În ciuda acestor acțiuni, însă, numeroși analiști vorbesc despre recesiune la nivel planetar, iar unii chiar despre sfârșitul unei orânduiri și zorii uneia noi, plasând România pe lista celor mai vulnerabile țări în actualul context economico-financiar (Dobrea, 2007). Se conturează, în consecință, un nou cadru politico-economico-financiar care nu poate rămâne fără rezultate în plan militar, deoarece componenta militară este parte indisolubilă a societății globale în ansamblul său, iar globalizarea militară este, după părerea noastră, parte indisolubilă a globalizării în general. În cele de mai jos, intenționăm să argumentăm acest ultim punct de vedere.

Globalizarea militară – componentă a globalizării

Progresul economic a devenit cu adevărat posibil numai după ce un număr semnificativ de state a adoptat economia de piață și comerțul liberalizat în perioada imediat următoare încheierii Războiului Rece, deși conceptul de *globalizare* în sine – îndelung dezbătut de teoreticieni și practicieni – încă mai stârnește interes. De pildă, se poate considera că globalizarea este o etapă a internaționalizării demarate la începutul secolului XX și întreruptă de izbucnirea celor două războaie mondiale, ce au dus, în cele din urmă, la divizarea lumii în două sisteme socio-economice distincte. Indiferent de felul în care definim globalizarea, este incontestabil faptul că ea are un impact profund și asupra organizației militare. Resursele, infrastructura, sistemele de informații și comunicații au devenit prioritare, iar accesul la ele, precum și protejarea lor au devenit țelul unor acțiuni comune. Astfel s-a ajuns la formularea unui nou concept strategic și a unei noi misiuni strategice care completează apărarea suveranității naționale și anume: protejarea intereselor economice ale statului, inclusiv în afara granițelor acestuia. Dacă în trecut lupta pentru teritorii era exclusiv apanajul militarilor, în prezent sfera de influență depășește atributele armatei, așa încât intervențiile militare tradiționale și anexarea de noi teritorii s-au mutat în plan secund.

Statele a căror putere se bazează pe progres economic, politică solidă și diplomatie eficientă se află, fără dubii, în pozițiile cele mai avantajoase. În același timp, toate acestea sunt posibile numai în condiții de stabilitate, ceea ce face ca rolul forțelor armate să fie extrem de important. Strategia se concentrează, așadar, pe dobândirea și menținerea controlului asupra regiunilor bogate în resurse și căi de comunicații, ceea ce face ca acțiunile de impunere sau menținere a păcii să fie extrem de necesare și importante. Prin urmare, obiectivul

misiunilor militare nu este cel de a nimici inamicul și de a-i ocupa teritoriul, ci de a-l determina să accepte pacea și cooperarea. Prin urmare, atunci când selectează mijloacele, metodele și formele luptei armate, strategia trebuie să limiteze, pe cât posibil, pierderile și distrugerile, tocmai pentru că statele sunt într-o stare de tot mai mare interdependență între ele. Acesta este și motivul pentru care armata cere cercetării și industriei să producă noi tipuri de arme neletale, care să producă distrugeri limitate și selective, să aibă rază lungă de acțiune și să acționeze în timp real (Klimenko, 2002).

Se poate deduce, așadar, că globalizarea nu este un fenomen de dată recentă. Dimpotrivă, este un proces prelungit, stabil, obiectiv, dinamic și tot mai accelerat, care se încadrează în modelele de dezvoltare a comunității internaționale și pe care nici un decident politic sau militar nu-și poate permite să-l ignore.

Mai mult decât atât, NATO în sine este o materializare a globalizării afacerilor militare – cu misiuni globale, acțiune globală și parteneri globali (Nazemroaya, 2007). Dacă luăm în considerare angajamentul NATO de a asigura securitatea energetică a membrilor săi, devine evidentă militarizarea centrilor vitali ai lumii, în principal a conductelor de petrol și gaze naturale, a apelor internaționale și a coridoarelor maritime folosite de navele petroliere. De aici, reiese – credem noi – impactul clar al globalizării asupra afacerilor militare în ansamblul lor, și asupra tipologiei conflictului militar contemporan, în special.

Concluzii

În termeni generali, globalizarea militară poate fi percepută ca o rețea în permanentă dezvoltare de legături și raporturi militare la scară globală, acompaniată de impactul tehnologiilor de prim rang în domeniul militar, care, în timp, au remodelat lumea ca spațiu geostrategic unic. Există mai mulți indicatori cantitativi ai acestuia, printre care: nivelul de expansiune imperială, prezența militară străină, reprezentarea diplomatică militară, piața armelor, cheltuielile cu armamentul, cheltuielile destinate apărării, incidența intervențiilor militare, sau tiparele sprijinului militar. Aducem în sprijinul acestei idei următoarea argumentație:

„Într-o perioadă în care statele au încetat să mai fie singurii actori importanți în arena internațională, tendința ca unii să-i domine pe alții se păstrează și accentuează, războiul pentru resurse este încă valabil iar competiția pentru putere și supremație este din ce în ce mai acerbă” (Bădălan și Frunzetti, 2004, p. 24).

Aspectul semnalat anterior este și mai vizibil în urma unei eventuale cercetări asupra măsurii în care tiparele actuale de globalizare au drept consecință convergența impacturilor decizionale, instituționale, distribuționale și structurale, care presupun o renegociere semnificativă a elementelor aparținând suveranității și autonomiei statului. Putem afirma fără teama de a greși că organizația militară contemporană are, ca principal atribut, îndeplinirea acestor deziderate, a căror fundamentare globală nu mai poate fi pusă sub semnul întrebării.

Referințe bibliografice

1. Bădălan, E., Frunzetti, T. (2004), *Asimetria și idiosincrasia în acțiunile militare*, Centrul Tehnico-Editorial al Armatei, București.
2. Dobra, C. (2007), *România printre cele mai vulnerabile țări la criza mondială*, ziarul „Adevărul” din 4 septembrie 2007, <http://www.adevarul.ro/articole/2007/romania-printre-cele-mai-vulnerabile-tari-la-criza-mondiala.html>
3. Klimenko, A. F. (2002), *Globalization and its impact on military politics and military strategy*, *Military Thought*, http://findarticles.com/p/articles/mi_m0JAP/is_3_11/ai_94329285/pg_3?tag=artBody:col1
4. Nazemroaya, M. D. (2007), *The globalization of military power: NATO expansion. NATO and the broader network of US sponsored military alliances*, *Global Research*, <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=5677>
5. <http://www.globalpolicy.org/globaliz/politics/index.htm>
6. http://findarticles.com/p/articles/mi_m0JAP/is_3_11/ai_94329285